

MÜHENDİSLER İÇİN HUKUK101

Sınavlarda Çıkmayacak Konular

İlhan Arslan

İnşaat Mühendisi • Avukat • Uzman Arabulucu

ARSLAN HUKUK & DANIŞMANLIK

EĞİTİM İÇERİĞİ VE YOL HARİTASI

Bu Eğitimde Hangi Konuları Ele Alacağız?

- BÖLÜM I** Sayılarla Çalışma Hayatı: Mühendislik & Hukuk
- BÖLÜM II** Türk Yargı Sistemi
- BÖLÜM III** Sözleşmeler ve Uyuşmazlık Yönetimi
- BÖLÜM IV** Uygulamadan Önemli Notlar ve Pratik Bilgiler

İLHAN ARSLAN HAKKINDA

Akademik ve Mesleki Gelişim Kronolojisi

- 1991** Doğum
- 2009** Kütahya N.G. Fen Lisesi Mezuniyeti
- 2014** İTÜ İnşaat Mühendisliği Lisans
- 2014** A.Ü. Adalet MYO Mezuniyeti
- 2016** A.Ü. İktisat Fakültesi Lisans
- 2019** İstanbul Üniv. Hukuk Fakültesi
- 2020** Avukatlık Ruhsatı ve Baro Kaydı
- 2023** Uzman Arabulucu Sicile Kayıt

Uluslararası Proje ve Operasyon Ağı

BÖLÜM I

Sayılarla Çalışma Hayatı: Mühendislik & Hukuk

TÜRKİYE DEMOGRAFİK VE İSTİHDAM YAPISI

Genel Nüfus, Aktif İş Gücü ve Emekli Dengesi Analizi (2026)

86.3M+

TÜRKİYE TOPLAM NÜFUSU

60M+

ÇALIŞMA ÇAĞINDAKİ NÜFUS (15-64 YAŞ)

33M+

AKTİF İSTİHDAM EDİLENLER

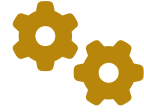
19.8M+

TOPLAM EMEKLİ SAYISI

Sosyal Güvenlik Dengesi (Aktif/Pasif Oranı): Olması gereken her 4 çalışanın 1 emekli maaşını ödemesi iken EYT ve yaş düzenlemeleri sonrasında bu oran Türkiye’de 1.6:1 seviyelerine kadar gerilemiştir. Mevcut demografik baskı; iş hukuku maliyetlerine, prim düzenlemelerine ve yargısal uyuşmazlıklara doğrudan yansımaktadır.

SEKTÖREL DAĞILIM VE MESLEKİ HACİM

Hukuk ve Mühendislik Aktörlerinin Türkiye ve İstanbul Verileri

~850.000

TOPLAM MÜHENDİS (TR)

İstanbul: ~210.000

175.000

İNŞAAT MÜHENDİSİ (TR)

İstanbul: ~48.000

206.678

KAYITLI AVUKAT (TR)

İstanbul: ~71.442

26.904

HÂKİM & SAVCI KADROSU (TR)

İstanbul: ~4.500

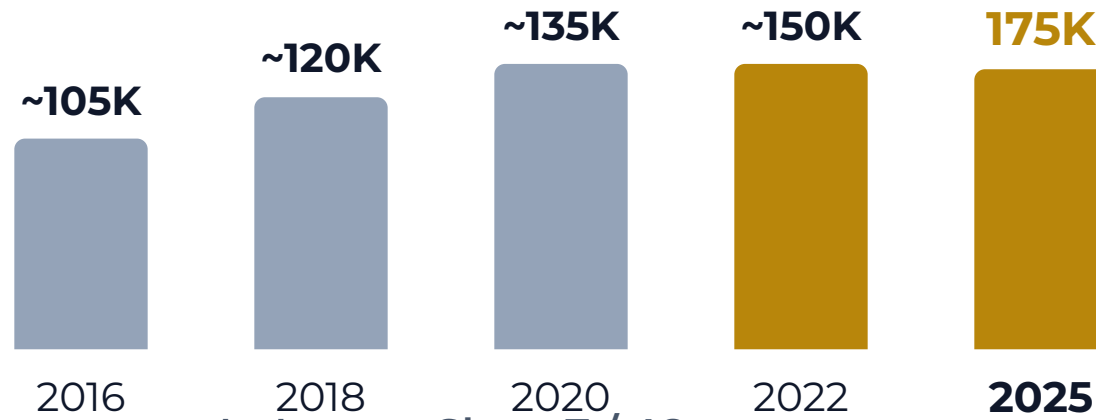
Hâkim ve Savcı Sayıları (2016-2025)

109. Adalet teşkilâtı hâkim ve savcı sayıları, 2016-2025										
Numbers of judges and prosecutors in the justice organization, 2016-2025										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Savcı - Prosecutor	4 823	4 859	6 076	6 572	6 862	7 489	7 440	7 589	7 760	8 518
Yargıtay - Supreme Court	130	154	170	200	200	206	202	195	205	225
Cumhuriyet Başsavcısı - Chief Public Prosecutor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cumhuriyet Başsavcı Vekili - Vice Chief Public Prosecutor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Savcı - Prosecutor	128	152	168	198	198	204	200	193	203	223
Danıştay - Council of State	22	22	23	29	42	44	45	47	47	53
Başsavcı - Chief Public Prosecutor	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1
Savcı - Prosecutor	21	21	22	28	41	43	45	46	46	52
Bölge Adliye Mahkemeleri - Regional Court of Justice	140	145	171	216	235	289	325	368	425	450
Cumhuriyet Başsavcısı - Chief Public Prosecutor	13	12	13	15	15	15	18	17	17	17
Cumhuriyet Savcısı - Public Prosecutor	127	133	158	201	220	274	307	351	408	433
Adli Yargı - Judicial Justice	4 531	4 538	5 712	6 127	6 385	6 950	6 868	6 979	7 083	7 790
Cumhuriyet Başsavcısı - Chief Public Prosecutor	200	218	141	223	223	226	228	231	237	249
Cumhuriyet Savcısı - Public Prosecutor	4 331	4 320	5 571	5 904	6 162	6 724	6 640	6 748	6 846	7 541
Hâkim - Judge	11 372	11 530	13 794	14 391	15 151	15 614	15 710	16 406	17 061	18 386
Anayasa Mahkemesi - Constitutional Court	112	115	120	119	117	126	129	138	123	119
Yargıtay - Supreme Court	1 022	1 134	1 460	1 436	1 398	1 150	1 089	1 205	1 223	1 235
Danıştay - Council of State	583	566	604	573	542	566	554	562	556	490
Merkez Teşkilâtı - Central Organization	384	379	374	342	324	315	338	292	323	269
Bölge Adliye Mahkemeleri - Regional Court of Justice	887	1 066	1 304	1 647	1 955	2 188	2 275	2 387	2 584	2 894
Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri	6 837	6 708	8 229	8 572	9 121	9 539	9 578	10 047	10 413	11 314
First Instance Courts of Civil and Criminal Jurisdiction										
Bölge İdare Mahkemeleri - Regional Administrative Courts	289	333	349	357	384	414	450	451	539	624
İdare ve Vergi Mahkemeleri - Administrative and Tax Courts	1 258	1 229	1 354	1 345	1 310	1 316	1 297	1 324	1 300	1 441

Avukat Sayısı (2016-2025)

117. Avukat sayısı, 2016-2025										
Number of lawyer, 2016-2025										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Toplam Total	100 461	106 496	116 779	127 691	143 330	161 015	174 533	185 749	199 142	206 678
Erkek Male	57 985	60 360	65 423	70 507	77 797	86 532	92 296	88 437	103 034	106 663
Kadın Female	42 476	46 136	51 356	57 184	65 533	74 483	82 237	97 312	96 108	100 015

İnşaat Mühendisi Artış Trendi (2016-2025)

BÖLÜM II

Türk Yargı Sistemi

TÜRKİYE'DE YARGI SİSTEMİ ŞEMASI

Mahkeme Türleri ve Yargı Kolları Organizasyonu

ADLİ YARGI

Bireyler arası veya birey-devlet arası özel hukuk ve ceza uyuşmazlıkları

Temyiz Mercii: YARGITAY

İstinaf Mercii: BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİ (BAM)

Hukuk Mahkemeleri

- Asliye Hukuk
- Sulh Hukuk
- Asliye Ticaret
- İş Mahkemeleri
- Tüketici, Aile, İcra vb.

Ceza Mahkemeleri

- Ağır Ceza Mah.
- Asliye Ceza Mah.
- Sulh Ceza Hakimliği
- Çocuk, İnfaz vb.

İDARİ YARGI

Devlet organlarının hukuka aykırı idari işlem ve eylemleri

Temyiz Mercii: DANIŞTAY

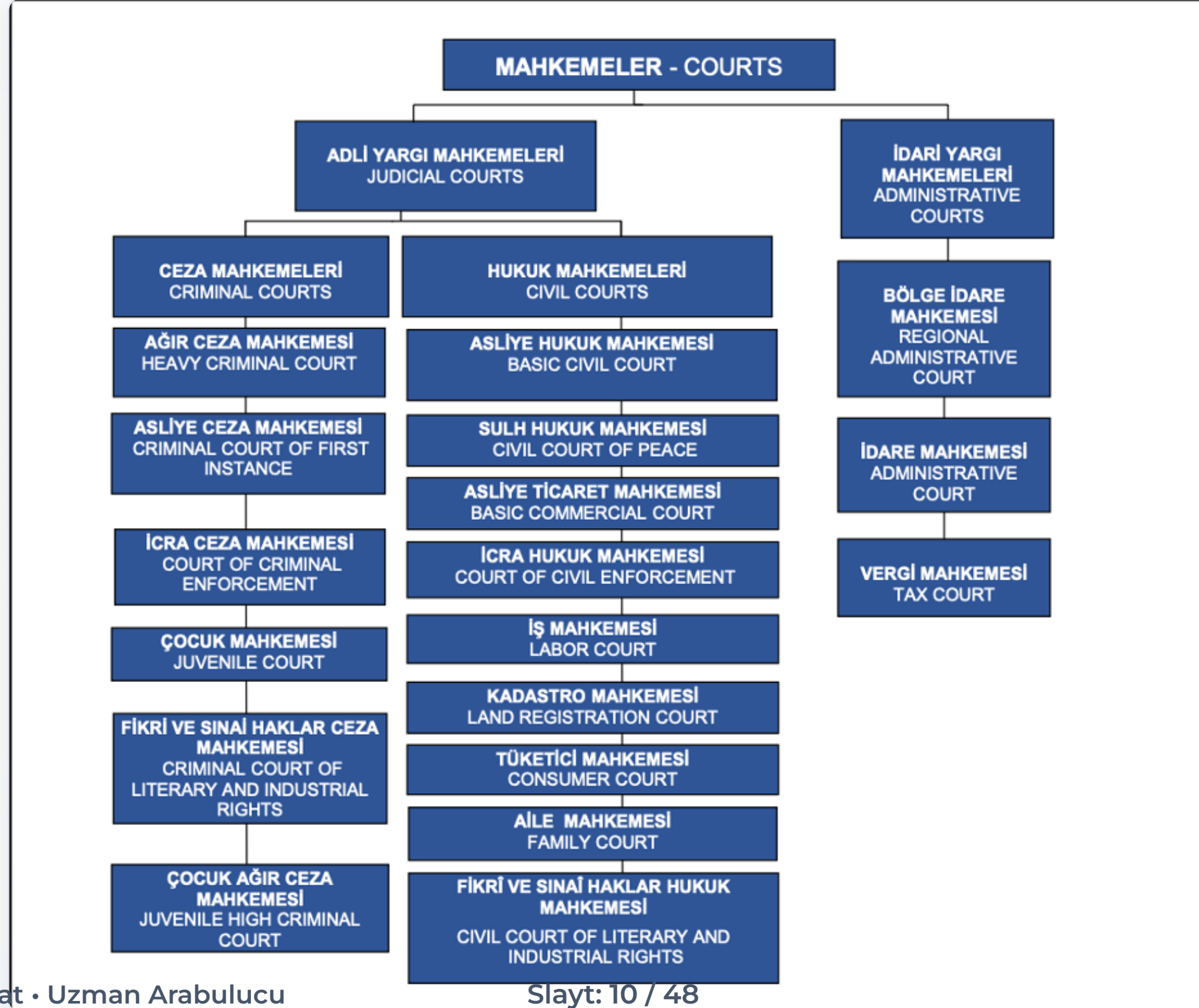
İstinaf Mercii: BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ (BİM)

İlk Derece Mahkemeleri

- İdare Mahkemeleri (İptal Davaları, Tam Yargı/ Tazminat)
- Vergi Mahkemeleri (Vergi uyuşmazlıkları ve cezalar)

MAHKEMELER TEŞKİLAT ŞEMASI

Adli ve İdari Yargı Kademelerinin Güncel Organizasyon Yapısı

YARGI SİSTEMİ DOSYA HACİMLERİ

Adalet Bakanlığı 2025 Verilerine Göre Mahkemelerdeki Tıkanıklık

5.23 Milyon

HUKUK DAVALARI YÜKÜ

📁 Geçen Yıldan Devir: 2.086.443

📅 Yıl İçinde Açılan: 3.010.106

3.84 Milyon

CEZA DAVALARI YÜKÜ

📁 Geçen Yıldan Devir: 1.548.768

📅 Yıl İçinde Açılan: 2.120.643

660 Bin

İDARİ DAVALAR YÜKÜ

📁 Geçen Yıldan Devir: 211.381

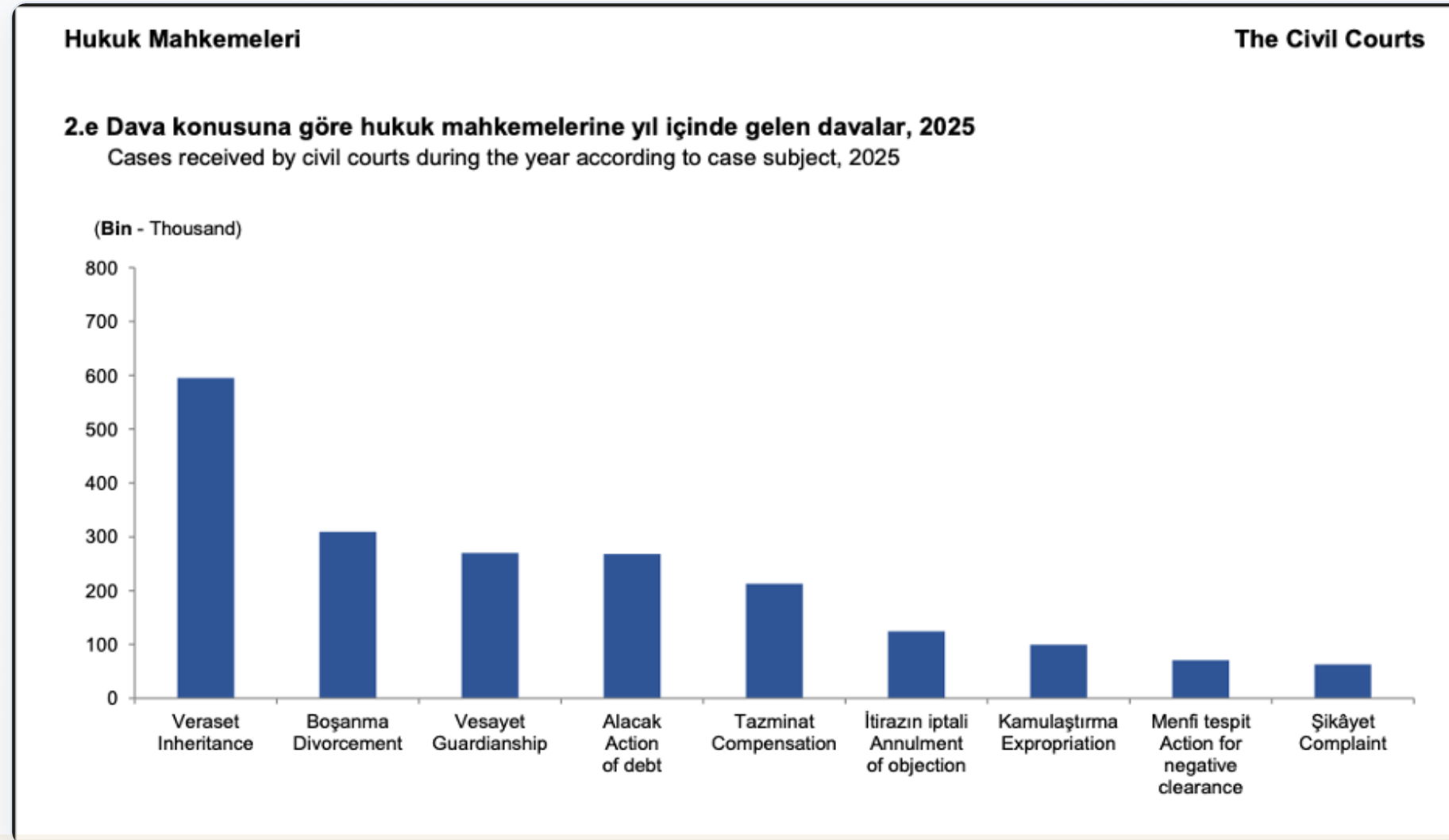
📅 Yıl İçinde Açılan: 434.883

Bu Sayılar Bize Ne Söylüyor?

- Artış Trendi:** Hukuk, Ceza ve İdare Mahkemeleri devasa yığınlarla mücadele etmektedir. Ek olarak **35 Milyonu aşan icra dosyası** tahsilatları ve tebligat süreçlerini neredeyse durma noktasına getirmiştir.
- Hâkim Başına Düşen Yük:** Adli yargıda bir savcıya yılda ortalama 1.548, hakime ise 800 civarı dosya düşmektedir. Dosya başına ayrılabilen inceleme süresi dakikalarla sınırlı kalmaktadır.

HUKUK MAHKEMELERİ DOSYA ANALİZİ

2025 Yılı Dava Konusuna Göre Hukuk Mahkemelerine Gelen Uyuşmazlıklar

Mühendislik Perspektifi: Alacak, Tazminat ve İtirazın İptali davaları ticari hayatta ve inşaat sektöründe en sık karşılaşılan uyuşmazlıklardır. Tablodaki bu yoğunluk, uyuşmazlıkların yargıya taşınmadan sağlam bir sözleşme zeminiyle çözülmesinin ne kadar kritik olduğunu göstermektedir.

KÜRSÜ EKONOMİSİ: GÜNCEL MAAŞ SKALASI

Hâkim ve Savcı Derecelerine Göre Net Aylık Maaş Yapısı (Temmuz 2026)

Kıdem ve Sınıf Derecesi	Hizmet Yılı ve Kriter	Net Aylık Maaş (Takribi)
Hâkim / Savcı Adayı (Stajyer)	Mesleğe Giriş / Akademik Staj Dönemi	~ 110.500 TL
8. Derece Hâkim / Savcı	Kürsüye İlk Atama (Mesleğe Yeni Başlayan)	~ 140.000 TL
1. Dereceye Ayrılmış Hâkim / Savcı	10-14 Yıl Kıdemli Hizmet Süresi	~ 180.000 TL
Birinci Sınıf Hâkim / Savcı	En Üst Kademe / Yargıtay Adayı	~ 215.345 TL

* Not: Maaş verileri 2026 Temmuz zammı sonrasındaki güncel bordro katsayıları baz alınarak teyit edilmiştir.

SİZİ TANIMADIĞINIZ BİR "AVUKAT" ARARSA NE YAPMALISINIZ?

Dolandırıcılıklara Karşı Baro Levhası ve Kimlik Doğrulama

Baro Levhası Kontrolü

Sizi arayıp "Hakkınızda icra takibi var, dosya masrafını hemen gönderin" diyen kişilere itibar etmeyiniz. Avukatın gerçekten var olup olmadığını ve baroya kayıtlı olup olmadığını Türkiye Barolar Birliği'nin (TBB) **Baro Levhası (Avukat Arama)** sayfasından teyit edebilirsiniz.

Arama Adresi:

<https://www.barobirlik.org.tr/avukatarama>

BARO LEVHASI | AVUKAT ARAMA

AVUKAT

İLHAN ARSLAN

İstanbul Barosu

TBB Sicil No	: 179679
Baro Sicil No	: 73813
Cep Telefonu	: 0(536) 668 6937
İş Telefonu	:
Fax	:
E-Posta	: ilhannarslann@gmail.com
KEP	:
(Kayıtlı Elektronik Posta)	

SİZİ TANIMADIĞINIZ BİR "ARABULUCU" ARARSA NE YAPMALISINIZ?

Adalet Bakanlığı Arabuluculuk Sicili Doğrulama

🔍 Adalet Bakanlığı Üzerinden Teyit

Tıpkı avukatlarda olduğu gibi, arabulucular için de resmi sicil kaydı sorgulaması yapılmalıdır. Sizi arayan kişinin Adalet Bakanlığı Arabuluculuk Daire Başkanlığı **Arabulucu Siciline** kayıtlı olup olmadığını resmi web sitesinden öğrenebilirsiniz.

Arama Adresi:

<https://adb.adalet.gov.tr/...>

SİCİL :	20248
ADI SOYADI :	İLHAN ARSLAN
TELEFON:	-
GSM :	5366686937
E-POSTA :	ilhannarslann@gmail.com
KOMİSYON :	İstanbul

ADRES :

SULTANSELİM MAHALLESİ YASEMİN SOKAK NO:7 KAT 3
DAİRE 8

UZMANLIK ALANI :

✓ Genel Anlamda Arabulucu

SİZİ HÂKİM VEYA SAVCI ARARSA NE YAPMALISINIZ?

Adli Süreçlerde İletişim Kuralları ve Dolandırıcılık Uyarıları

TELEFONU KAPATIN!

Zira hiçbir Hâkim veya Savcı, bir hukuki süreç veya soruşturma için sizi doğrudan aramaz.

Emniyet güçleri (Polis/Jandarma) ifadeniz için sizi karakola davet edebilir ancak sizden asla telefonda para, altın veya hesap numarası talep etmezler. Savcılık çağrıları resmi tebligatla yapılır.

CEZA YARGILAMASI KADEMELERİ

Soruşturma, Kovuşturma ve İnfaz Aşamaları

1. Soruşturma (Savcılık)

Suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar olan evredir. **Basit şüphe** ile hareket edilir. Kolluk araştırması yapılır. Şüpheli sıfatıyla ifade bu evrede verilir. Dosyanın kaderini çizen, delillerin toplandığı en kritik aşamadır. Sonunda ya "Takipsizlik (KYOK)" ya da "İddianame" düzenlenir.

2. Kovuşturma (Mahkeme)

İddianamenin kabulüyle başlar, yerel mahkemenin kesin hükmüne kadar sürer. Tarafların **"Sanık"** statüsüne geçtiği evredir. Duruşmaların yapıldığı, çapraz sorguların uygulandığı ve nihayetinde **Beraat veya Mahkumiyet** kararlarının çıktığı aşamadır.

3. İstinaf/Temyiz & İnfaz

Yerel mahkeme kararı, ceza süresine göre İstinaf (BAM) ve Yargıtay (Temyiz) incelemesinden geçer. Karar "Kesinleştikten" sonra **İnfaz** evresi başlar. Verilen hapis cezasının yatarı (denetimli serbestlik, koşullu salıverilme kuralları) İnfaz Savcılıkları tarafından planlanır.

HUKUK YARGILAMASI VE PARASAL SINIRLAR

2026 Yılı Temyiz, İstinaf ve Yargılama Limitleri

1. Yerel Mahkeme (İlk Derece)

Davanın açıldığı ana aşamadır.

Özel Sınır (186.000 TL): 2026 yılı için bu tutarın altındaki tüketici uyuşmazlıklarında doğrudan mahkemeye gidilemez, **Tüketici Hakem Heyetine** başvuru zorunludur.

2. İstinaf Mahkemesi (BAM)

Yerel mahkeme kararlarına karşı gidilen ilk üst yargı yoludur.

İstinaf Kesinlik Sınırı (50.000 TL): 2026 yılı için mahkemenin karar verdiği tarihte değeri 50.000 TL'yi geçmeyen kararlar KESİNDİR, İstinafa taşınamaz.

3. Temyiz (Yargıtay)

En üst denetim merciidir.

Temyiz Kesinlik Sınırı (682.000 TL): İstinaf tarafından verilen kararın değeri 2026 yılı için 682.000 TL'nin altındaysa Yargıtay'a taşınamaz.

Kritik Kural: Kanun yolları için geçerli olan parasal sınırlar davanın açıldığı tarihteki tutara göre değil, **Mahkemenin Karar Verdiği Tarihteki** yasal sınırlara göre belirlenir.

DAVA AÇMANIN GERÇEK MALİYETİ

1 Milyon TL Değerindeki Ticari Alacağın Peşin Gider Tablosu (2026)

Gider Kalemi	Açıklama	Takribi Tutar (2026)
Nispi Peşin Harç	1.000.000 TL x Binde 68.31 / 4 (Dava başlangıcında %25'i ödenir)	~17.077 TL
Gider Avansı	Tebliğat, yazışma ve posta ücretleri	~5.200 TL
Bilirkişi Ücreti Avansı	Dosyanın teknik ve mali hesap incelemesi	~25.000 TL
TOPLAM BAŞLANGIÇ MALİYETİ	Davayı açabilmek için adliye veznesine yatan net para	~47.277 TL

⚠ Kaybetme Riski ve Karşı Vekalet: Eğer dava reddedilirse, bu harçlar yandığı gibi ekstra olarak karşı tarafın avukatına ticari nispi karşı vekalet ücreti ödeme yükümlülüğü doğacaktır.

AVUKATLIK ÜCRET SÖZLEŞMELERİ VE SINIRLAR

Başarıya Dayalı Ücret ve Yasal Kotalar

Sadece davayı kazanma şartına bağlı başarı ücreti anlaşması yapılabilir. Ancak bu oran **DAVA DEĞERİNİN %25'İNİ GEÇEMEZ.** %30 gibi yüksek oranlar baştan itibaren geçersizdir.

TBB Hesaplama Araçları

<https://www.barobirlik.org.tr/HesaplamaAraclari>

HESAPLAMA ARAÇLARI

Vekalet Ücreti

Faiz

Makbuz

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ WEB SİTESİ

1.000.000,00 TL tutar için HESAP TABLOSU

TOPLAM: 156.000,00 TL

İstanbul Barosu Ücret Tarifeleri

<https://istanbulbarosu.org.tr/Ucrettarifeleri>

İSTANBUL
BAROSU

ANA SAYFA ADLİYE & SERVİS BARO LEVHASI BİLGİ HAVUZU ÜCRET TARİFELERİ MERKEZ & KOMİSYON İLETİŞİM

Bilgi Havuzu

Ücret Tarifeleri

Güncel tarife içeriklerini ve geçmiş kayıtları burada bulabilirsiniz.

Resmi Ücret Tarifeleri

Tavsiye Niteliğinde Ücret Tarifeleri

Tevkîl Ücret Tarifesi

Dosyasını İndir

2026 YILI RESMİ ÜCRET TARİFESİ

Başlık veya içerik ara

NE OLUR NE OLMAZ?

Sık Karşılaşılan Kritik Usul Hataları ve Sonuçları

Davayı Yanlış Mahkemede Açarsak Ne Olur?

Mahkeme kendi inisiyatifiyle **"Görevsizlik"** veya **"Yetkisizlik"** kararı verir. Bu karar kesinleştikten sonra **2 hafta içinde** dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesi için dilekçe verilmesi ZORUNLUDUR.

Cevap Dilekçesini Zamanında Sunmazsak Ne Olur?

Dava size tebliğ edildikten sonra **2 haftalık yasal sürede** cevap vermezseniz, iddiaları **inkar etmiş** sayılırsınız ancak **kendi delillerinizi ve tanıklarınızı bildirme hakkını kesin olarak kaybedersiniz.**

Duruşmaya Asil ya da Vekili Katılmazsa Ne Olur?

Mazeretsiz şekilde duruşmaya katılınmazsa hakim dosyayı **"müracaata bırakır"**. İşlemden kaldırıldığı tarihten itibaren **3 ay içinde** harcı yatırılarak yenilenmezse davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

BÖLÜM III

Sözleşmeler ve Uyuşmazlık Yönetimi

SÖZLEŞME SERBESTİSİ VE ŞEKİL ŞARTLARI

Kanunen Özel Şekil Şartına Tabi Sözleşme Türleri

Genel kural **Sözleşme ve Şekil Serbestisidir**. Ancak kanun, bazı sözleşmelerin geçerliliği için özel şekil şartları öngörmüştür (Geçerlilik Şartı).

☰ Kanunen Şekil Şartına Tabi Başlıca Sözleşmeler

- Resmi Şekil (Noter/Tapu):** Taşınmaz Satışı, Kat Karşılığı (Arsa Payı) İnşaat Sözleşmesi, Taşınmaz Satış Vaadi, Motorlu Araç Alım Satımı. Bu sözleşmeler kendi aranızda adi yazılı yapılırsa **kesin hükümsüzdür**.
- Yazılı Şekil:** Alacağın Temliki, Rekabet Yasağı Sözleşmesi, Tahkim Anlaşması.
- Nitelikli Yazılı Şekil:** Kefalet Sözleşmesi (Kefilin el yazısıyla kefalet tarihi, azami miktar ve varsa müteselsil ibaresi eklenmelidir).

📋 805 Sayılı İktisadi Müesseseler Kanunu

Türk şirketleri ve vatandaşları arasındaki tüm sözleşmelerin ve iş yazışmalarının **Türkçe hazırlanması zorunludur**. Yabancı dilde hazırlansa bile mutlaka bağlayıcı bir Türkçe metin içermelidir.

SÖZLEŞMELERİN UYUŞMAZLIK ÖNLEYİCİ ROLÜ

Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma ve Sözleşme Kültürü

İyi Bir Sözleşmenin Amacı

Ülkemizde ticari uyuşmazlıkların temel sebebi sözleşme kültürünün eksikliğidir. İyi hazırlanmış bir sözleşmenin birincil amacı **davayı kazanmak değil, uyuşmazlığın hiç çıkmamasını sağlamaktır**. Sözleşmede belirlenecek cezai şart ve gizlilik ihlali gibi net maddeler, mahkeme aşamasında "zarar ispatı" zorunluluğundan kurtarır.

Aile Şirketleri ve Anayasa

Ticari yaşamın %90'ını oluşturan aile şirketlerinin sonraki nesillere aktarılabilmesi için şirketin kişilere değil sistemlere bağlanması şarttır. Bu amaçla **Aile Anayasası** ve **Pay Sahipleri Sözleşmesi** hazırlanmalı, ticari sırlar, ortaklıktan çıkış ve kar dağıtımı şeffafça düzenlenmelidir.

SÖZLEŞME HAZIRLARKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Bir Sözleşmenin Olmazsa Olmaz Ana Unsurları ve MERSİS Teyidi

- **Taraflar ve Yetki:** Tam unvan, vergi no, MERSİS no ve KEP adresleri yazılmalıdır. İmza sirküleri kontrol edilmeli, imzalayanın yetkili olup olmadığı MERSİS üzerinden mutlaka teyit edilmelidir.
- **Konu ve Süre:** İşin kapsamı, teknik detayları, ara teslimler (milestone) ve iş takvimi net olarak belirlenmelidir.
- **Bedel ve Şartlar:** Ödeme planı, hakediş şartları, avans kesintileri ve teknik ekler sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olarak dahil edilmelidir.
- **Risk Yönetimi:** Gecikme cezaları (cezai şart), mücbir sebep (force majeure) halleri, sözleşmenin fesih şartları ve uyuşmazlık halinde yetkili mahkeme/tahkim açıkça yazılmalıdır.

MERSİS Firma Sorgulama (Yetkili Doğrulama):

<https://mersis.ticaret.gov.tr/Common/FirmaSorgulamaIslemleri/FirmaSorgulama>

MERSİS - T.C. Ticaret Bakanlığı

Firma Sorgulama

MERSİS No

Vergi No

Unvan

Firma Durumu

Temizle

Ara

SÖZLEŞME VE HAK TALEP (CLAIM) YÖNETİMİ

Sürecin Anlık Takibi, Delillendirme ve Profesyonel Desteğin Önemi

→ "Proje Bitince Herkes Dağılır" Riski

Şantiye kapandığında veya proje teslim edildiğinde teknik ekipler dağılır. Geriye dönük olayları hatırlayacak şahit kalmaz. Bu durum ciddi **ispat sorunu** yaratır.

📅 Eşzamanlı Delillendirme

Süre uzatımı veya maliyet artışlarına dair hak talepleri olay anında belgelenmelidir. Düzenli şantiye defterleri ve yazılı bildirimler davanın kazanılmasında tek anahtardır.

👤 Profesyonel Sözleşme Yönetimi

Sürecin başından itibaren **sözleşme uzmanı bir hukukçudan** destek almak bildirimlerin süresi içinde yapılmasını sağlar.

ULUSLARARASI İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ: FIDIC

Standart Formlar, Claim Mekanizmaları ve Uyuşmazlık Çözümü

Tarihçe ve Tanım: Müşavir Mühendisler Uluslararası Federasyonu (*Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils*), **1913 yılında kurulmuş olup** uluslararası inşaat projelerinde dünya çapında kabul gören standart sözleşme formları üreten global otoritedir.

■ Neden FIDIC? (Artıları)

- Uluslararası bankalar (Dünya Bankası vb.) tarafından kredilendirilen projelerde standart olarak aranır.
- Taraflar arasındaki risk dağılımı (İşveren-Müteahhit-Mühendis) dengeli ve öngörülebilirdir.
- Ortak bir dil sağlar, yabancı firmalarla çalışırken hukuki belirsizlikleri minimize eder.

⚠ FIDIC'in Eksileri & Zorlukları

- Ağır bir sözleşme yönetimi (Contract Management) kültürü gerektirir; evrak işi çoktur.
- Süre Kesici (Time Bar):** EOT ve maliyet taleplerinde 28 günlük katı bildirim süresi vardır. Sürenin kaçırılması hakkın kesin kaybı (waiver) demektir.
- Yerel mevzuata (Örn. Türk Borçlar Kanunu) uyarlanması uzmanlık gerektirir.

BÖLÜM IV

Uygulamadan Önemli Notlar ve Pratik Bilgiler

MÜHENDİSLERİN SUÇLANABİLECEĞİ SUÇLAR VE CEZALARI

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar ve Özet Bilgiler

⚡ Taksirle Öldürme ve Yaralama

İş kazaları veya çökmelerde mühendisler sorumludur. **TCK m. 85 uyarınca 2 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası** (birden fazla ölümden 15 yıla kadar) öngörülmüştür. Kusur bilirkişiyle saptanır.

🏠 İmar Kirliliğine Neden Olma

Ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapılaşmalarda şantiye şefi veya müellifler **TCK m. 184 kapsamında 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası** ile yargılanabilir.

💰 Görevi Kötüye Kullanma & Rüşvet

Kamu/yapı denetim görevindeki mühendisler kamu görevlisi sayılır. **Görevi kötüye kullanma (6 aydan 2 yıla kadar), Rüşvet (4 yıldan 12 yıla kadar)** hapis cezası riski taşır.

YAZILI OLMAYAN SÖZLEŞMELERDE ALACAK TALEBİ

Sözlü Anlaşılan İşlerde Hak İddiası ve İspat Kuralları (2026)

Sözleşme Var Mıdır? Geçerli Midir?

Yazılı belge olmasa da sözlü anlaşma geçerlidir ancak uyuşmazlıkta **İSPAT** zorunludur.

Tanıkla İspat Sınırı

2026 yılı sınırı olan **41.000 TL** üzerindeki işlemler tanıkla ispatlanamaz, yazılı delil gerekir.

Yemin Teklif Etme

Hiç delil yoksa son çare yemindir. **Borçlu mahkemede borcu olmadığına yemin ederse dava reddedilir; yemin etmekten kaçınırsa borç ispatlanmış sayılır.**

Vekaletsiz İş Görme

Sözleşmesiz yapılan işlerde masraflar **Sebepsiz Zenginleşme** hükümleriyle istenebilir.

DİJİTAL DELİLLER VE KVKK RİSKİ

WhatsApp İletişimleri, Delil Niteliği ve Noter E-Tespit

📞 WhatsApp Kayıtlarının Hukuki Niteliği

Mahkemeler Meta'dan doğrudan döküm alamaz. Ekran görüntüleri inkâr edilirse adli bilişim incelemesi yapılır. WhatsApp mesajları tek başına kesin delil olmasa da **"Yazılı Delil Başlangıcı"** sayılır ve parasal sınırı aşan uyuşmazlıklarda tanık dinletilmesinin önünü açar.

👤 Noter E-Tespit

Ekran görüntülerinin değiştirilmediğini kanıtlamak için Türkiye Noterler Birliği e-tespit sistemi kullanılır.

👤 KVKK ve Suç Riski

Özel hayatı ilgilendiren mesajların 3. kişilerle paylaşılması TCK m. 136 kapsamında suçtur.

ADİ ORTAKLIKLAR (JOİNT VENTURE) VE HUSUMET

İş Ortaklıklarında Taraf Ehliyeti ve Sorumluluk Esasları

Tüzel Kişilik Yoktur

Adi ortaklığın bağımsız tüzel kişiliği ve taraf ehliyeti yoktur. Davalarda her bir ortak ayrı ayrı hasım gösterilmelidir.

Müteselsil Sorumluluk

Adi ortaklıkta müteselsil sorumluluk yasa gereğidir. Alacaklı, borcun tamamını dilediği tek bir ortaktan tahsil edebilir.

TEMERRÜT YÖNETİMİ: İHTAR VE VADE KURALLARI

Borçlu Ne Zaman Temerrüde Düşer? Yasal Dayanaklar

Genel Kural: İhtar Şartı

TBK m. 117: "Fatura kesilince ödenir" gibi ucu açık vadelerde faiz başlaması için usulüne uygun ihtarname şarttır.

İhtara Gerek Olmayan Haller

Kesin vade belirlenmişse (Örn: 30 Eylül 2026), haksız fiil veya sebepsiz zenginleşme hallerinde ihtara gerek yoktur.

Tacirler Arası (TTK m. 1530)

Mal ve hizmet tedarikinde faturadan sonraki 30 gün içinde ödenmezse ihtara gerek kalmaksızın ticari faiz başlar.

TEMERRÜT FAİZİ SERBESTİSİ VE SINIRLAR

Sözleşmesel Faiz Oranlarının Belirlenmesinde Kanuni Altyapı

Tacir Olmayanlar (TBK m. 120)

Tacir olmayanlarda sözleşme faizine yasal faizin %100 fazlası gibi üst sınırlar vardır.

Tacir Olanlar (TTK m. 8 ve m. 1530)

Her iki tarafın tacir olduğu ticari işlerde sözleşmesel temerrüt faizi belirlemede sınır yoktur.

GEÇİKME CEZASI VS TAZMİNAT

Cezai Şart İle Tazminat Arasındaki Kritik Hukuki Farklar

- Ceza hükmünde **zararın ispatı aranmaz**. Kira kaybı diye yazıyorlar ama aslında, direkt cezai şart olarak istesek zarar ispatına gerek kalmayacak. Daha uygun böylesi.
- İhtirazi kayıt koymadan inşaat teslim alırsanız **ceza talep etme hakkınız düşer**. Taşınmazı teslim almadan önce ihtar çekmek hakları saklı tutmak için ya da teslim tutanağına ihtirazi kayıt eklemek gerekir.
- Zaten zarar görmeseniz bile sözleşmede öngörülen cezayı talep edebilirsiniz.
- Cezai şart karakteristik özelliği, varlık amacı zararı tazmin değildir, bu dolaylı bir sonucu olabilir ama cezai şartın esas fonksiyonu **zararın hiç ortaya çıkmamasını sağlamak, borçluyu sözleşmeye uygun davranmaya zorlamaktır**. Bunu bilmeden yazarsanız ceza maddeniz tazminat maddesi olarak işlem görür. Ceza ve tazminat maddelerinin tabi olduğu hukuklar farklı.
- İhtirazi kayıt koyma şartı cezai şarta özgü bir kural. Bu madde tazminata ilişkin dersiniz ihtirazi kayıt konulmasa da istenebilecek. Ancak tazminatta da zararın ispatı gerekiyor.

UYGULANACAK HUKUK VE İFA YERİNİN ÖNEMİ

Hukuk Seçiminin Yapılmadığı Durumlarda Sözleşmenin Akıbeti

Hukuk ve yetkili mahkeme belirtilmemişse büyük maliyet ve usul riskleri doğar.

- **Genel Yetkili Mahkeme (HMK m.6):** Aksine bir anlaşma yoksa dava kural olarak **davalının yerleşim yeri** mahkemesinde açılır.
- **Para Borçları (İfa Yeri):** Sözleşmede açık anlaşma yoksa, TBK m.89 gereği para borçları "götürülecek borç" statüsündedir ve **alacaklının yerleşim yerinde** ifa edilir. Yani dava alacaklının kendi şehrinde de açılabilir.
- **Yetki Sözleşmesi (Tacirler Arası):** Sadece her iki tarafın da tacir olduğu durumlarda sözleşme ile belirli bir yer mahkemesi (Örn: "İstanbul Çağlayan Mahkemeleri yetkilidir") münhasıran yetkilendirilebilir.
- **MÖHUK m. 24:** Yabancılik unsuru taşıyan uluslararası işlerde uygulanacak hukuk taraflarca seçilmemişse, sözleşmeyle **en sıkı ilişkili hukuk** (genellikle karakteristik edimi ifa edenin hukuku) uygulanır.

DİJİTALLEŞEN İHBAR ALTYAPISI: NOTER VS KEP

Kimler KEP Sahibi Olmak Zorunda?

KEP Zorunluluğu

Anonim ve Limited Şirketler KEP adresi almak zorundadır. Gerçek kişiler de bireysel KEP alabilir.

Hız ve Maliyet Avantajı

Noter ihtarları yüksek masraflıyken, KEP üzerinden gönderilen ihtarlar dakikalar içinde karşı tarafa ulaşır ve tebliğ edilmiş sayılır.

İNŞAAT HUKUKUNDA ZAMANAŞIMI

Genel Alacak Zamanaşımı ve Eser Sözleşmesi Özel Süreleri

Genel Alacak Zamanaşımı: 10 YIL (TBK m. 146)

Uyuşmazlık Türü	Zamanaşımı Süresi	Yasal Dayanak Mevzuatı
Eser Sözleşmesi ve Taşeronluk	5 Yıl	TBK m. 147
Müteahhidin Ağır Kusuru / Gizli Ayıp	20 Yıl	TBK m. 478
Haksız Fiil	Öğrenmeden 2 / Olaydan 10 Yıl	TBK m. 72

ZAMANAŞIMININ USUL HUKUKUNDAKİ KARŞILIĞI

Hâkim Zamanaşımı Süresini Kendiliğinden (Resen) İnceler mi?

RESEN DİKKATE ALINMAZ!

Zamanaşımı def'i hakkıdır. Davalı taraf **açıkça ileri sürmedikçe**, hâkim davanızı zamanaşımından reddedemez.

İŞ HUKUKU: ÇALIŞMA VE ARA DİNLENME ESASLARI

Temel Kurallar: Mesai, Molalar, İzinler ve Dava Yeri

Maksimum Süreler ve İşçi Hakları

- Haftalık / Günlük Sınır:** Yasal sınır 45 saattir. Günlük 11 saati aşamaz.
- Yıllık İzin:** 1-5 yıl arası 14 gün, 5-15 yıl arası 20 gün, 15 yıl üstü 26 gündür.
- Kıdem:** 1 yılını dolduran işçinin kıdem tazminatı hakkı doğar.

Ara Dinlenme ve Dava Yeri

- 4 Saate Kadar:** 15 dk | **4-7.5 Saat:** 30 dk
- 7.5-11 Saat:** 1 saat | **11 Saat+:** 1.5 saat

İşçi Alacak Davası Nerede Açılır?

Zorunlu arabuluculuk süreci tamamlandıktan sonra işçi alacak davaları görevli **İş Mahkemeleri'nde** açılır. Yetkili mahkeme, **davalının (işverenin) yerleşim yeri** mahkemesi veya **işin yapıldığı (şantiyenin/işyerinin bulunduğu) yer** mahkemesidir. İşçi bu iki yerden birini seçmekte serbesttir.

Fazla Mesai İspatı: Puantaj kayıtları, turnike logları, e-postalar ve tanık beyanlarıyla ispat edilebilir.

İŞ HUKUKU: MÜHENDİSLER VE ÜST YÖNETİM

Bordro İmzaları, Puantajlar ve Üst Düzey Yönetici Kriterleri

Bordrolara İhtirazi Kayıt (Şerh)

Fazla mesai yapmasına rağmen bordroyu şerh düşmeden imzalayan işçi o aya ait mesai alacağından vazgeçmiş sayılır.

Üst Düzey Yönetici Kriteri

Şirketin faaliyetlerini tek başına yöneten genel müdürler fazla mesai talep edemez; ancak şef/mühendisler mesai hakkına sahiptir.

SÖZLEŞMELERDEKİ 270 SAATLİK FAZLA MESAI MADDESİ

Personel Sözleşmelerindeki Haftalık 5.5 Saatlik Gizli Kota

Sözleşmelerde yer alan "Yıllık 270 saate kadar fazla çalışmalar ücrete dahildir" maddesinin hesabı:

5.2 Saat

HAFTALIK MUAFİYET

Haftalık ortalama 5.2 saate denk gelir.

50.2 Saat

KRİTİK EŞİK

Mühendis haftada 50.2 saate kadar çalıştırılabilir.

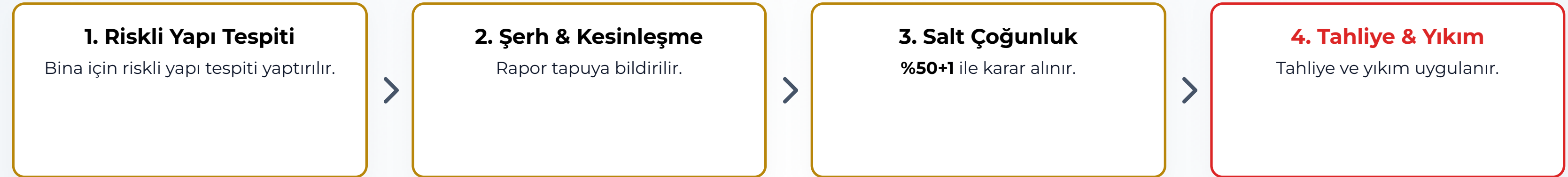
+50.2 Sonrası

FAZLA MESAI HAKKI

50.2 saati aşan kısım için ek mesai ödenmelidir.

KENTSEL DÖNÜŞÜM HUKUKU VE MÜHENDİSLİK

6306 Sayılı Kanun Kapsamında Temel Akış Şeması

Müteahhit Teminatı: Müteahhidin inşaat maliyetinin %10'u oranında Yapı Teminat Senedi sunması zorunludur.

KENTSEL DÖNÜŞÜM HUKUKU (GÜNCEL GELİŞMELER)

AYM Kararları, Görevli Mahkeme ve Resen Tescil (2026)

Tüketici Mahkemeleri Görevli

Riskli yapılarda müteahhit ile arsa payı karşılığı sözleşme uyuşmazlıklarında artık **Tüketici Mahkemeleri** görevlidir.

AYM Kararları

Arsa payı paylaşımlarında itiraz eden azınlığın payının satılmasını AYM mülkiyet hakkı ihlali saymış, satışı son çare görmüştür.

Resen Tescil

Hisse satışının iptali halinde uzun tapu iptal davasına gerek kalmadan mülkiyet eski malik adına resen tescil edilir.

UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNDE TAHKİM (ARBITRATION)

Neden Yerel Mahkemeler Yerine Tahkim Tercih Edilir?

⚖️ Tahkimin Temel Avantajları

- **Hız ve Esneklik:** Yıllar süren yerel mahkeme süreçleri yerine aylar içinde sonuç alınır. Tek derecelidir, istinaf/temyiz sarmalı yoktur.
- **Uzmanlık:** İnşaat uyuşmazlıklarında hakem heyeti doğrudan inşaat hukuku uzmanlarından veya mühendislerden seçilebilir.
- **Gizlilik:** Mahkeme duruşmaları aleniyken, tahkim süreçleri ve ticari sırlar tamamen gizlidir.

🌐 Küresel Geçerlilik ve Merkezler

- New York Sözleşmesi** sayesinde tahkim kararları dünya genelinde (170+ ülkede) kolayca icra edilebilir (tenfiz).
- **ISTAC:** Türkiye'deki en aktif ve güvenilir tahkim merkezi.
 - **ICC (Paris) & LCIA (Londra):** Global ölçekli mega projelerin geleneksel tahkim merkezleri.

ARABULUCULUK UYGULAMALARI VE BAŞARI ORANLARI

İş, Ticari ve Tüketici Uyuşmazlıklarında Çözüm İstatistikleri (2025)

55. Alternatif çözüm yollarına ilişkin dosya sayıları, 2016-2025

Number of files related to alternative solutions, 2016-2025

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Toplam uzlaştırma dosya sayısı Total number of settlement files	-	634 767	497 775	554 868	513 297	558 861	582 760	586 958	622 607	538 334
Uzlaştırmacıya tevdi edilen dosya sayısı Number of files submitted to the conciliator	-	538 228	456 291	521 665	479 315	529 347	560 326	565 254	602 126	522 209
Uzlaşma teklifi kabul edilen - Agreement offer accepted	-	278 530	255 962	284 525	258 770	273 391	286 163	270 209	277 775	247 933
Uzlaşma sağlanan - Agreement reached	-	223 469	208 014	238 896	219 639	230 050	234 294	225 027	232 921	206 517
Uzlaşma sağlanmayan - Agreement not reached	-	55 061	47 948	45 629	39 131	43 341	51 869	45 182	44 854	41 416
Uzlaşma teklifi kabul edilmeyen Agreement offer not accepted	-	173 444	158 089	168 930	165 027	193 767	204 706	218 749	242 641	215 490
Halen uzlaştırmacıda bulunan - Still in conciliator	-	86 254	42 240	68 210	55 518	62 189	69 457	76 296	81 710	58 786
Uzlaştırmaya tevdi edilmeyi bekleyen - Pending agreement	-	96 539	41 484	33 203	33 982	29 514	22 434	21 704	20 481	16 125
Toplam arabuluculuk dosya sayısı - Total number of mediation files										
Açılan dosya sayısı - Number of files opened	-	-	416 747	708 692	641 648	902 014	1 081 997	1 290 953	1 746 747	1 908 289
Müzakeresi tamamlanan dosya sayısı Number of files with completed negotiations	-	-	416 747	691 462	627 260	865 696	1 046 689	1 271 841	1 655 654	1 893 813
Anlaşma sağlanan - Agreement reached	-	-	296 306	460 349	405 357	589 472	716 000	857 289	895 252	1 022 823
Anlaşma sağlanamayan - Agreement not reached	-	-	108 383	206 275	204 419	248 742	302 814	387 691	703 078	832 102
Diğer kararlar - Other judgements	-	-	12 058	24 838	17 484	27 482	27 875	26 861	57 324	38 888
Müzakere bekleyen - Pending negotiation	-	-	-	17 230	14 388	36 318	35 308	19 112	91 093	14 476

Uyuşmazlık Çözüm Hızı: Ticari ve iş hukuku uyuşmazlıklarında arabuluculuk masası dava yükünü hafifletmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖZET

Eğitimden Çıkarılacak Kritik Sonuçlar ve Yol Gösterici Prensipler

- **Koruyucu (Proaktif) Hukuk Yaklaşımı:** En kârlı dava, hiç açılmayan davadır. Uyuşmazlıkların yargıya taşınmadan, güçlü ve detaylı bir sözleşme zeminiyle baştan çözülmesi, kurumların zaman ve itibar kaybını önler.
- **Sözleşme ve Hak Talebi (Claim) Yönetimi:** Haklı olmak yetmez, haklılığı ispat edebilmek gerekir. Olayların eşzamanlı delillendirilmesi (şantiye defteri, yazılı bildirimler) ve sözleşmedeki katı bildirim sürelerine (time bar) harfiyen uyulması projenin kaderini çizer.
- **Çalışma Hayatında Risklerin Minimize Edilmesi:** İş hukuku kapsamında puantaj kayıtlarının şeffaflığı, fazla mesai limitlerine riayet edilmesi ve bordrolara şerh düşülmemesi gibi detaylar, ileride doğabilecek ağır tazminat yüklerini bertaraf eder.
- **Stratejik Uyuşmazlık Çözüm Yolları:** Ticari sırlara önem veren ve hızlı sonuç almak isteyen firmalar için ISTAC veya ICC nezdinde tahkim şartı koymak, hantal yargı sisteminden kaçınmanın en güvenli ve modern yoludur.
- **Ekip ve Uzmanlık Entegrasyonu:** Mühendislik projeleri multidisiplinerdir. Teknik ekiplerin sözleşme yöneticileri ve hukuk müşavirleri ile projenin başından sonuna kadar entegre çalışması, başarı için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

İLHAN ARSLAN

İNŞAAT MÜHENDİSİ • AVUKAT • UZMAN ARABULUCU

Arslan Hukuk & Danışmanlık

☎ 0 536 668 69 37

✉ ilhan@arslanhukuk.av.tr

Katılımınız ve İlginiz İçin Teşekkür Ederim.